

Drentse Zonneroute A37

Oplegnotitie

Rijkswaterstaat

2 februari 2022

Project Drentse Zonneroute A37
Opdrachtgever Rijkswaterstaat

Document Oplegnotitie
Status Concept 02
Datum 2 februari 2022
Referentie 123382/22-001.502

Projectcode 123382
Projectleider mr. E. Buwalda
Projectdirecteur drs. M.J. Schilt

Auteur(s) dr.ir. W. Soepboer, mr. A. Goldebeld, W.J. ter Heijden MSc, ing. H.H. Bakker
Gecontroleerd door mr. E. Buwalda
Goedgekeurd door mr. E. Buwalda (b/a drs. M.J. Schilt)

Paraaf

Adres Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding oplegnotitie	5
1.2	Doel oplegnotitie	6
2	BEOORDELING ONDERZOEKEN	7
2.1	Quickscan Erfgoed A37	7
2.2	Voortoets stikstof Drentse Zonneroute A37	7
2.3	Quickscan Ecologie	8
	2.3.1 Aanvulling deelgebieden	8
	2.3.2 Soortenbescherming	9
2.4	Quickscan MKI CO ₂	12
2.5	Akoestisch onderzoek	12
2.6	Overige onderzoeken	12
2.7	M.e.r.-beoordeling	13
	Laatste pagina	13

INLEIDING

1.1 Aanleiding oplegnotitie

Het project 'Drentse Zonneroute A37' onderzocht de mogelijkheden voor zonne-energie langs de A37 tussen Hoogeveen en de Duitse grens. Het traject bedraagt circa 42 km en valt binnen 3 gemeenten: Hoogeveen, Coevorden en Emmen.

Het project 'Drentse Zonneroute A37' maakt deel uit van het Pilotprogramma Hernieuwbare Energie op Rijks(waterstaat)gronden, dat in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) wordt uitgevoerd. In dit programma onderzoekt het Rijk hoe rijksgrond zo optimaal mogelijk en met maatschappelijk draagvlak kan worden ingezet voor het opwekken van hernieuwbare energie. Het project 'Drentse Zonneroute A37' is 1 van de 10 projecten die vallen onder het programma.

Voor dit project zijn Rijkswaterstaat, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Rijksvastgoedbedrijf, provincie Drenthe, gemeente Coevorden, gemeente Hoogeveen, gemeente Emmen, de netbeheerder Enexis en RENDO een samenwerking aangegaan als projectteam 'Drentse Zonneroute A37'. Zij hebben samen een Esthetisch programma van Eisen (EpvE) vastgesteld en stellen een provinciaal inpassingsplan op om het project mogelijk te maken.

Het ontwerp van het provinciaal inpassingsplan lag van 8 juli 2021 tot 9 september 2021 ter inzage. Eenieder kon zienswijzen indienen op het ontwerp van het provinciaal inpassingsplan. Gedurende de ter inzage legging zijn 195 zienswijzen binnen gekomen, omdat veel daarvan over dezelfde punten gingen kunnen we spreken van 46 unieke zienswijzen. Daarnaast zijn er naar aanleiding van de zonnewand bij Erica nog 1157 handtekeningen verzameld van mensen die hun bezwaar wilden uiten tegen de zonnewand op deze locatie. Zie specifiek over deze zonnewand hoofdstuk 2 van deze nota. Een aantal zienswijzen tekent bezwaren aan tegen de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica. Veelgebruikte argumenten zijn dat de zonnewand het uitzicht beperkt en voor een geluidstoename zorgt. Hierom is besloten om de zonnewand niet op te nemen in de definitieve versie van het provinciaal inpassingsplan. In plaats van de zonnewand worden op deze locatie de zonnepanelen in lijnopstelling geplaatst. Het provinciaal inpassingsplan is hierop aangepast.

Naast de wijziging naar aanleiding van de zienswijzen, zijn er ambtshalve een aantal aanpassingen doorgevoerd. Zoals is te lezen in het ontwerp van de toelichting (op pagina 17), waren de invulling van de oksels bij de aansluitingen Nieuwlande en Emmen Zuid (Schoonebeek) (nog) niet meegenomen in de onderliggende onderzoeken. Daarnaast was ook het grondlichaam bij de grensovergang (Am Schlagbaum) nog niet in de onderzoeken opgenomen.

1.2 Doel oplegnotitie

Voorliggende oplegnotitie geeft aan of de in paragraaf 1.1 beschreven aanpassing van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur/Erica gevolgen heeft voor eerder uitgevoerde onderzoeken. Ook geeft deze notitie een aanvulling van enkele onderzoeken voor zover het gaat over invulling met zonnepanelen van de oksels bij Nieuwlande en Emmen Zuid (Schoonebeek) en het te realiseren grondlichaam met zonnepanelen bij de grensovergang. Deze oplegnotitie moet in samenhang gelezen worden met de eerder uitgevoerde onderzoeken.

BEOORDELING ONDERZOEKEN

In navolgende paragrafen 2.1 tot 2.5 is de beoordeling van de onderzoeken opgenomen. Als de wijzigingen gevolgen hebben voor de onderzoeken dan is daar een aparte paragraaf aan gewijd. De onderzoeken waar de wijzigingen geen gevolgen voor hebben, zijn gebundeld in paragraaf 2.6. In paragraaf 2.7 wordt ingegaan op de m.e.r.-beoordeling.

2.1 Quickscan Erfgoed A37

Wat betreft de invloed op de belevingswaarde van erfgoed, is met name de beleving van de aardkundige waarden van de omgeving van belang. Deze tellen mee in het waardevolle wegpanorama van de A37. Naar verwachting wordt de beleving van de omgeving verslechterd door het plaatsen van de zonnepanelen. Dit met name als hierbij heuveltjes of zonnewanden worden aangelegd die het zicht belemmeren. De zonnewand bij Erica had een relatief groot effect op de beleving van de Hondsrug. Dit effect wordt minder negatief.

Het toegevoegde grondlichaam bij de Duitse grens heeft geen effect op de beleving van aardkundige waarden, omdat deze daar niet aanwezig zijn. Deze locatie ligt wel binnen het geopark, maar hier ontbreken aardkundige elementen met een beschermingsniveau.

De oksels van de knooppunten bevatten geen bovengrondse erfgoedwaarden of aardkundige waarden, er is geen effect. Voor eventuele archeologische waarden in de gemeenten Emmen en Coevorden geldt het archeologische beschermingsstelsel zoals opgenomen in de vigerende bestemmingsplannen. Voor de gemeente Hoogeveen was in het ontwerp-inpassingsplan een archeologisch beschermingsstelsel opgenomen. Mitigerende maatregelen gelden ook voor maatregelen in de 2 nieuwe knooppunten.

2.2 Voortoets stikstof Drentse Zonneroute A37

Als gevolg van het verwijderen van de zonnewand ter hoogte van Parc Sandur en de toevoeging van een grondlichaam bij de Duitse grens zijn er herberekeningen gedaan in AERIUS naar de stikstofdeposities in de nabijgelegen beschermde Natura 2000-gebieden. De herberekeningen zijn uitgevoerd met de meest recente AERIUS-versie (januari 2022). De resultaten van de herberekeningen zijn terug te vinden in de 'Voortoets stikstof Drentse Zonneroute A37'. De maximale depositie in de aanlegfase betreft 0,02 mol N/ha/jaar (in eerdere berekeningen was dit 0,01 mol N/ha/jaar) en kan in alle gevallen beschouwd worden als klein en tijdelijk. De nieuwe berekeningen hebben niet geleid tot een significante toename van stikstofdepositie; er kan nog steeds geconcludeerd worden dat er geen sprake is van significant negatieve gevolgen van stikstofdepositie in de aanlegfase. In de gebruiksfase is er geen sprake van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden; de herberekening heeft niet tot andere resultaten geleid.

2.3 Quickscan Ecologie

2.3.1 Aanvulling deelgebieden

Deelgebied 9

Deelgebied 9 betreft de afslag Nieuwlande. Het deelgebied bestaat uit een extensief beheerd nat kruidenrijk grasland met soorten zoals margriet, veldzuring, akkerdistel en verschillende grassoorten. De opgaande begroeiing bestaat uit acht rijen jonge berken te midden van het kruidenrijke grasland en 2 kleine bosschages met een gemengde begroeiing van loofbossoorten zoals zomereik, vlier, berk, hazelaar en andere loofbomen (afbeelding 2.1). Langs de wegen liggen ook enkele opgedroogde sloten. Het deelgebied wordt begrensd door agrarisch grasland en een kleine bosschage ten noordoosten, buiten de grenzen van het plangebied.

Afbeelding 2.1 Boven de locatie en onder een impressie van deelgebied 9

Deelgebied 10

Deelgebied 10 betreft de afslag Schoonebeek. Het deelgebied bestaat uit 4 bospercelen te midden van de afritten. De bospercelen bestaan uit verschillende loofbossoorten zoals zomereik, vlier, berk, hazelaar en andere loofbomen en heesters (afbeelding 2.2). De percelen worden omringd door een strook extensief beheerd grasland gebroeid met margriet, fluitenkruid, wilde peen, boterbloem, grote brandnetel en verschillende grassoorten. Het deelgebied wordt begrensd door agrarisch grasland dat buiten de grenzen

van het plangebied valt. De Dikke Wijk welke te midden van het deelgebied ligt valt buiten de scope van de werkzaamheden.

Afbeelding 2.2 Boven de locatie en onder een impressie van deelgebied 10

2.3.2 Soortenbescherming

In tabel 2.1 staat beschreven welke soorten(groepen) mogelijk verstoord worden door de werkzaamheden binnen de deelgebieden 9 en 10.

Tabel 2.1 Mogelijk verstoorde soortgroepen

Deelgebied	Potentieel habitat voor de volgende 'Habitatrichtlijnsoorten' en niet vrijgestelde 'Andere soorten'
9	beschermde flora, vleermuizen en jaarrond beschermde nesten
10	beschermde flora, vleermuizen en jaarrond beschermde nesten

In tabel 2.2 staan de verschillende maatregelen per soortgroep beschreven.

Tabel 2.2 Maatregelen per mogelijk verstoorde soortgroepen

Soortgroep	Kans op overtreding Whb?	Vervolgstappen nodig?		Ontheffing aanvragen?
		Mitigerende maatregelen	Vervolgonderzoek (indien mitigatie niet mogelijk of niet voldoende)	
flora	ja, mogelijk voorkomen van grote leeuwenklauw, kartuizer anjer, klauwenklokje, knopspirea en smalle raai	ja, door: - locaties waar de soort voorkomt te vermijden - aangetroffen beschermde flora te verplaatsen	ja, om vast te stellen waar beschermde soorten binnen het plangebied voorkomen	ja, indien uit onderzoek blijkt dat het vernietigen van de soorten niet uit te sluiten is en als verplaatsing aan de orde is
grondgebonden zoogdieren	ja, mogelijk voorkomen van vos, konijn, haas en algemeen voorkomende muizensoorten	nee, er geldt een vrijstelling voor deze soorten in de provincie Drenthe	nee, wel geldt de zorgplicht	nee
vleermuizen	ja, - indien foeragerende/overvliegende vleermuizen worden verstoord - indien vliegroutes en/of essentieel foerageergebied wordt aangetast - indien verblijfplaatsen (indirect) worden aangetast	ja, door: - werkzaamheden overdag uitvoeren en gebruik maken van vleermuisvriendelijk lichtbeheer tijdens de bouw- en de gebruiksfase - potentiële verblijfplaatsbomen ongemoeid te laten - trillingvrij te werken	ja, indien potentiële verblijfplaatsbomen worden gekapt of bomen worden gekapt die onderdeel uitmaken van essentieel foerageergebied en/of vliegroutes of als er niet trillingvrij kan worden gewerkt is een vleermuisonderzoek (conform protocol) nodig	ja, enkel indien niet trillingvrij kan worden gewerkt en uit onderzoek volgt dat hierdoor een verblijfplaats (indirect) wordt aangetast. Of als uit onderzoek blijkt dat er een verblijfplaats aanwezig is in een of meerdere bomen die gekapt moeten worden en deze verwijderd worden. Of als te kappen bomen onderdeel zijn van een vliegroute en/of essentieel foerageergebied
vogels (algemene broedvogels)	ja, indien (algemeen voorkomende) broedsels worden verstoord	ja, verstoring van broedvogels voorkomen door 3 mogelijkheden: - buiten het broedseizoen werken - werkzaamheden voor het broedseizoen inzetten en continu doorwerken - of plangebied ongeschikt maken voor broedvogels	nee	nee, mits mitigerende maatregelen in acht worden genomen
vogels (jaarrond beschermde nesten)	ja, indien jaarrond beschermde nesten in het plangebied indirect worden aangetast door verstoring (geluid en trillingen) of vernietiging bij het kappen van het bosschage. Ook wanneer jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn binnen de verstoringcontour van de werkzaamheden	ja, door: - pulsgeluid en trilling veroorzakende werkzaamheden buiten de broedperiode uit te voeren - nestbomen niet te kappen	ja, indien bomen met jaarrond beschermde nesten worden gekapt en indien pulsgeluid of trilling veroorzakende werkzaamheden plaatsvinden is nader soortgericht onderzoek nodig naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten binnen de verstoringcontour	ja, enkel indien pulsgeluid of trilling veroorzakende werkzaamheden worden uitgevoerd in de broedperiode en uit soortgericht onderzoek volgt dat hierdoor nesten (indirect) worden aangetast. Of wanneer nestbomen worden gekapt

2.4 Quicksan MKI CO₂

De laatste versie van het PIP zorgt voor de volgende wijzigingen in de uitgangspuntennotitie van de onderzoeken:

- vervallen van de zonnewand Parc Sandur en vervanging door een vlakopstelling zonnepanelen;
- invullen van oksels aansluitingen Nieuwlande en Emmen-Zuid (Schoonebeek);
- invulling Am Schlagbaum met grondlichaam.

Deze wijzigingen hebben weinig tot geen significante effecten op de resultaten van de notitie 'quicksan MKI en CO₂' (met referentie 123382/21-003.964). Bij deze berekening is rekening gehouden met de mate van abstractie van de kentallen van het oppervlak zonnepanelen (zie 'abstractieniveau hoeveelheden' onder '2.1 Werkwijze' van de notitie). Er is een bandbreedte aangenomen voor het oppervlak zonnepanelen waar de wijzigingen bij aansluiting Nieuwlande en Schoonebeek hoogstwaarschijnlijk binnenvallen.

Het vervallen van zonnewand Parc Sandur heeft in eerste instantie effect op het grondverzet. Door de invulling van de locatie Am Schlagbaum met een grondlichaam wordt aangenomen dat het benodigde grondverzet voor deze locatie grotendeels gelijk is aan het grondverzet voor Parc Sandur. Daarnaast draagt grondverzet slechts voor 1,5 % tot 2 % bij aan de totale MKI en CO₂-berekening. Voor CO₂ is de compensatie door duurzaam energieopwekking dermate groot dat de wijzigingen hier ook geen invloed op zullen hebben. De conclusie dat de Drentse Zonneroute A37 zijn CO₂-uitstoot zal compenseren, blijft ongewijzigd.

2.5 Akoestisch onderzoek

Het vervallen van de zonnewand Parc Sandur en de vervanging van deze zonnewand door een lijnopstelling van zonnepanelen zorgt voor een toename van het geluidniveau aan de noordzijde van de A37. Het realiseren van een lijnopstelling van zonnepanelen en het niet realiseren van een afschermende voorziening zorgt ervoor dat het geluidsniveau aan de noordzijde van de A37 minimaal toeneemt ten opzichte van de bestaande situatie. Voor de zuidzijde van de A37 ter hoogte van de betreffende zonnewand, zal het geluidniveau minder toenemen door het niet realiseren van een reflecterende zonnewand.

De invulling van zonnepanelen in de oksels van aansluitingen Nieuwlande en Emmen-Zuid (Schoonebeek) leidt niet tot een relevante toename van de akoestische geluidsniveaus. Eerdere berekeningen laten zien dat de geluidsniveaus toe kunnen nemen met maximaal 1 dB.

Ten noorden van de A37 bij de grensovergang met Duitsland wordt een grondlichaam inclusief zonnepanelen gerealiseerd. De maximale hoogte is ongeveer 10 meter. De akoestische situatie achter het grondlichaam zal daardoor afnemen met meerdere dB's. Hier zijn maar weinig woningen aanwezig, waardoor het effect beperkt is.

Aan de zuidzijde van de A37 bij de grensovergang wordt een zonneveld gerealiseerd. Wanneer langs de rijksweg open grasland (akoestisch zachte bodem) wordt ingericht als een zonnepark met licht hellende panelen, wordt de overdrachtsdemping verminderd (het geluid van het wegverkeer neemt lichtelijk toe). De effecten zijn naar verwachting beperkt tot circa 1 dB.

2.6 Overige onderzoeken

De planwijzigingen hebben de voor de overige onderzoeken (quicksan (water)bodem Zonneroute A37, Archeologisch bureauonderzoek Drentse Zonneroute A37, Beschouwing Verkeersveiligheid en de Faunageleiding Zonnepark A37) geen wijziging tot gevolg. Ook hebben de wijzigingen geen gevolgen voor de overige omgevingsaspecten, zoals lichtreflectie, water, luchtkwaliteit, veiligheid en bedrijven- en milieuzonering.

2.7 M.e.r.-beoordeling

Gedeputeerde Staten nam bij de ter inzage legging van het ontwerp-inpassingsplan een m.e.r.-besluit dat er geen sprake is van aanzienlijke effecten voor het milieu. En dat er geen procedure voor milieueffectbeoordeling (m.e.r.) doorlopen hoeft te worden. Dit besluit was gebaseerd op de m.e.r.-beoordeling en is opgenomen in bijlage VII van de toelichting. Deze paragraaf gaat in op de vraag of de wijzigingen in het definitieve provinciaal inpassingsplan zouden leiden tot een andere conclusie over de m.e.r.-plicht.

Hoofdstuk 4 van de m.e.r.-beoordeling (bijlage VII) beschreef de potentiële effecten: 'Het zonnepark veroorzaakt negatieve milieueffecten op het gebied van natuur, bodem, water, geluid, verkeersveiligheid, landschap en cultuurhistorie. Het gaat om zowel de aanleg- als de gebruikseffecten. De effecten zijn relatief gering van omvang of hebben een beperkte duur. Er is geen sprake van aanzienlijke effecten op het milieu waarvoor het doorlopen van de procedure voor milieueffectrapportage noodzakelijk is.'

Paragrafen 2.1 tot en met 2.6 gaan in op erfgoed (cultuurhistorie), natuur, duurzaamheid en geluid:

- voor erfgoed blijven de effecten gelijk, behalve op de beleving van het wegpanorama. Vanwege het weghalen van de zonnewand bij Parc Sandur/Erica, wordt het negatieve effect op dit aspect minder groot;
- als gevolg van het weghalen van de zonnewand bij Parc Sandur/Erica en het toevoegen van een grondlichaam bij de Duitse grens zijn voor het aspect stikstof herberekeningen uitgevoerd in de nieuwste versie van AERIUS (januari 2022). Uit de hernieuwde AERIUS-berekeningen blijkt dat er geen significante toename van stikstofdepositie is in de aanlegfase; er kan nog steeds geconcludeerd worden dat er geen sprake is van significant negatieve gevolgen van stikstofdepositie. In de gebruiksfase is er geen sprake van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden; de herberekening heeft niet tot andere resultaten geleid;
- de ecologische aanvulling voor de aansluitingen Nieuwlande en Emmen-Zuid (Schoonebeek) leidt op deze locaties tot een extra opgave in de realisatiefase voor beschermde soorten. De betreffende onderzoeken en maatregelen waren al nodig voor andere gebieden, waardoor de inspanning niet veel groter wordt;
- het grondlichaam bij Parc Sandur/Erica vervalt, maar er komt een nieuw grondlichaam bij de Duitse grens. De conclusie voor het duurzaamheidsonderzoek, de invloed op milieukostenindicator en CO₂-uitstoot, blijft staan: de Drentse Zonneroute A37 zal zijn CO₂-uitstoot compenseren door de energieopwekking van de zonnepanelen;
- het wegnemen van de zonnewand bij Parc Sandur/Erica vermijdt negatieve effecten die in de m.e.r.-beoordeling niet uitgesloten waren. Het nieuwe grondlichaam bij de Duitse grens veroorzaakt naar verwachting weinig effect bij woonhuizen.

De aanvullingen en wijzigingen hebben daarmee geen gevolgen voor de conclusie dat er geen sprake is van aanzienlijke milieueffecten. Voor de overige milieu-thema's zijn er geen effecten van de wijzigingen.

Conclusie

In de m.e.r.-beoordeling (bijlage VII) werden geen aanzienlijke effecten verwacht van het zonnepark. De aanvullende onderzoeken en wijzigingen geven geen aanleiding tot een aanpassing van deze conclusie. Hierdoor wordt het doorlopen van een procedure voor milieueffectrapportage **niet** noodzakelijk geacht.

